

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра англійської і німецької філології та перекладу

імені професора І. В. Корунця

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Когнітивно-дискурсивні засади сучасного перекладознавства

(назва навчальної дисципліни)

напрямок підготовки	доктор філософії
галузь знань	03 Гуманітарні науки
спеціальність	035 Філологія
освітньо-наукова програма	Філологія у вимірах сьогодення: мовознавство, літературознавство, перекладознавство
статус дисципліни	дисципліна вільного вибору аспіранта

Форма навчання денна, вечірня, заочна

Навчальний рік 2020 – 2021

Семестр II

Кількість кредитів ЄКТС 3

Мова навчання українська

Форма підсумкового контролю залік

Розробник:

Ніконова Віра Григорівна, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри англійської і німецької філології та перекладу імені професора І. В. Корунця КНЛУ.

Рецензенти:

Демецька Владислава Валентинівна, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри англійської і німецької філології та перекладу імені професора І. В. Корунця КНЛУ.

Сидоренко Сергій Іванович, кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри англійської філології і перекладу Національного авіаційного університету.

Схвалено на засіданні кафедри англійської і німецької філології та перекладу імені професора І. В. Корунця КНЛУ, протокол № 1 від «31» серпня 2020 р.

Завідувач кафедри

(підпис)Ніконова В. Г.

(ПБ)

Схвалено на засіданні вченої ради університету, протокол № 3 від «14» вересня 2020 р.

Голова вченої ради

(підпис)

Васько Р. В.

(ПБ)

1. Мета вивчення дисципліни:

сприяти *формуванню у аспірантів професійних компетентностей, необхідних для інноваційної науково-дослідницької і викладацької діяльності в галузі перекладознавства, шляхом поглиблення системи наукових знань про сутність перекладу як когнітивно-комунікативної взаємодії, у якій особистості перекладача відводиться провідна роль, що дозволить систематизувати знання аспірантів про переклад як процес спільного породження й перетворення смислів відповідно до когнітивно-комунікативних потреб представників різних лінгвокультурних спільнот; сприяти усвідомленню аспірантами ролі стратегії перекладу як когнітивного регулятивну перекладацького дискурсу, що реалізується через тактики та підпорядковані їм прийоми перекладу; сприяти формуванню у аспірантів здатності застосовувати модель когнітивно-дискурсивного аналізу як сукупності методик аналізу перекладної інформаційної ентропії, польового та фреймового моделювання концептів у процесі перекладу художніх і нехудожніх текстів.*

2. Загальний обсяг (відповідно до робочого навчального плану):

3 кредити ЄКТС; 90 год., у тому числі:

	Денна/вечірня форма навчання	Заочна форма навчання
лекції	20 год.	6 год.
семінарські заняття	10 год.	4 год.
практичні заняття	–	–
консультації	–	–
самостійна робота	60 год.	80 год.

3. Передумови до вивчення або вибору навчальної дисципліни:

3.1. *Знати:* теоретичні основи письмового перекладу художніх і нехудожніх текстів; базові категорії та поняття лінгвістики тексту, жанрології у перекладі; базисні засади письмового перекладу різних жанрів та їх окремих складових, одиниць текстового рівня, що формують жанрово-стилістичний інваріант / варіант певного тексту / групи текстів; зв'язок перекладу з літературознавством і лінгвістикою тексту; важливість перекладу як засобу міжкультурної комунікації та міжмовного посередництва.

3.2. *Вміти:* робити лінгвістичний, концептуальний, літературознавчий, перекладознавчий / перекладацький аналіз вихідного / цільового тексту; здійснювати доперекладознавчий / перекладознавчий аналіз оригінальних текстів різних жанрів і стилів із метою визначення їх жанрово-стилістичної домінанти (текстового / художнього концепту); установити жанрово-стилістичну домінанту тексту оригіналу в перекладі; з'ясувати інваріантні / варіативні ознаки тексту оригіналу в перекладі на всіх текстових рівнях; диференціювати жанрово-стилістичну домінанту й авторський ідіостиль тексту оригіналу в перекладі; адекватно обирати стратегії / тактики перекладу; застосовувати методологічні принципи здійснення підрядкового та вірного / адекватного перекладу художніх і нехудожніх текстів.

Для успішного освоєння дисципліни аспіранти повинні володіти комплексними знаннями із загальнофілологічних дисциплін (мовознавства і літературознавства). Знання та навички, отримані в результаті вивчення даних курсів, створюють необхідну базу для вивчення курсу «Когнітивно-дискурсивні засади перекладознавства» і мають високу ступінь кореляції з ними.

4. Анотація навчальної дисципліни.

Дисципліна «Когнітивно-дискурсивні засади сучасного перекладознавства» належить до переліку дисциплін вільного вибору аспіранта. Вона спрямована на поглиблення і систематизацію знань аспірантів щодо сутності перекладу як когнітивно-комунікативної взаємодії, у якій особистості перекладача відводиться провідна роль. Курс дозволить систематизувати знання аспірантів про переклад як процес спільного породження й перетворення смислів відповідно до когнітивно-комунікативних потреб представників різних лінгвокультурних спільнот. Курс сприяє усвідомленню аспірантами ролі стратегії перекладу як когнітивного

регулятиву перекладацького дискурсу, що реалізується через тактики та підпорядковані їм прийоми перекладу. У межах цього курсу аспіранти опановують вміннями застосовувати модель когнітивно-дискурсивного аналізу як сукупності методик аналізу перекладної інформаційної ентропії, польового та фреймового моделювання концептів у процесі перекладу художніх і нехудожніх текстів.

Курс включає два змістових модулі.

У першому модулі надається уявлення про *когнітивно-дискурсивну парадигму перекладознавства як теоретичну основу дослідження стратегії перекладу*, що передбачає аналіз формування *антропоцентричної парадигми лінгво-перекладознавчих досліджень*: розвиток антропоцентричного когнітивно-діяльнісного підходу в теоріях перекладу; формування інтеракційної моделі перекладацької діяльності; розгляд *основних напрямів когнітивних перекладознавчих досліджень*: когнітивний підхід у науках гуманітарного циклу; лінгвоконцептологія і перекладознавство; лінгвокультурологія і перекладознавство; міжкультурні аспекти перекладу; аналіз *статичних і динамічних когнітивних структур у перекладі* (концепт, фрейм, сценарій): психолінгвістичний, лінгвокогнітивний і лінгвокультурологічний підходи до вивчення концептів; способи ідентифікації концепту; семантичний і концептуальний аналіз; методика реконструкції і моделювання концепту; застосування *дискурс-аналізу у перекладі*: характеристика існуючих у лінгвістиці підходів до визначення поняття «дискурс», зокрема опис структурних характеристик цього багатовимірного явища; різні підходи до дискурс-аналізу в сучасній лінгвістиці, його місце серед інших комунікативно орієнтованих методів, характеристика основних типів дискурсу; ознайомлення з *перекладацьким дискурсом як когнітивно-комунікативною діяльністю*: поняття дискурсу як комунікативної події та текстової категорії; когнітивний аспект перекладацького дискурсу; етнокультурна специфіка когнітивних моделей і переклад; рівні когнітивної організації перекладацького дискурсу; комунікативний аспект перекладацького дискурсу.

У другому модулі розглядаються *методологічні принципи стратегії перекладу та методика їх дослідження*, що передбачає розгляд *інформаційних властивостей тексту як передумови формування локальних стратегій*: інформаційна неоднорідність тексту; ентропія тексту як передумова множинності інтерпретації і перекладу; множинність інтерпретацій оригіналу як наслідок інформаційної ентропії тексту; поняття і складові перекладної ентропії тексту; визначення інформаційної ентропії тексту оригіналу; ентропія тексту оригіналу і мови перекладу як складники перекладної ентропії тексту; ентропія тексту як передумова реалізації глобальної стратегії перекладу через локальні; тлумачення *стратегії як когнітивного регулятиву перекладацького дискурсу*: стратегія як лінгвістичне і перекладознавче поняття; когнітивна природа стратегії перекладу; діяльнісна сутність стратегії перекладу; дистинктивні ознаки стратегії як перекладознавчого поняття; проблеми перекладу й перекладацькі рішення; поняття й типологія проблем перекладу; перекладацьке рішення як основа визначення стратегії перекладу; аналіз реалізації *локальних стратегій у перекладі художнього тексту*: вибір локальної стратегії як розв'язання проблеми перекладу в нехудожньому і художньому текстах; стратегії очуження, одомашнення та універсалізації в перекладі художнього тексту; когнітивна основа стратегій подолання міжкультурних розбіжностей; стратегії відтворення змісту, художньої форми, прагматичної функції тропейних засобів; стратегії архаїзації, модернізації, нейтралізації часової дистанції; засвоєння *методологічних принципів антропоцентризму і системно-діяльнісного підходу як основи дослідження стратегії перекладу*: антропоцентричний підхід у перекладознавчих студіях; дослідження мовної особистості перекладача; розвиток методів когнітивного моделювання в перекладознавстві; системно-діяльнісний підхід до вивчення стратегії перекладу; застосування *методів дослідження стратегії перекладу*: методика аналізу інформаційних характеристик тексту; методика польового моделювання текстового концепту в перекладі; методика фреймового моделювання текстового концепту в перекладі.

5. Компетентності аспірантів, визначені навчальною дисципліною (освітнім компонентом) «Когнітивно-дискурсивні засади сучасного перекладознавства».

Компетентності аспірантів з навчальної дисципліни (освітнього компонента) «Когнітивно-дискурсивні засади сучасного перекладознавства» базуються на *інтегральній, загальних і фахових*

компетентностях, визначених освітньо-науковою програмою «Філологія у вимірах сьогодення: мовознавство, літературознавство, перекладознавство» для здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня зі спеціальності 035 Філологія галузі знань 03 Гуманітарні науки:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних і створення нових цілісних знань із перекладознавства, історії їх становлення і розвитку, сучасного стану й актуальних проблем, новітніх наукових парадигм і методології перекладознавчих досліджень.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 1. Здатність до оволодіння загальнонауковим (філософським) системним світоглядом, аналізу, синтезу і генерування нових ідей.

ЗК 2. Здатність планувати і здійснювати комплексні перекладознавчі дослідження на основі набуття універсальних навичок дослідника.

ЗК 3. Здатність до осмислення філософсько-світоглядних засад, сучасних тенденцій, напрямів і закономірностей розвитку вітчизняної і світової науки в умовах глобалізації й інтернаціоналізації.

ЗК 4. Здатність до наукового пізнання, застосування здобутих знань у практичній діяльності перекладача на засадах загальної та спеціальної методології перекладознавчих досліджень.

Фахові компетентності (ФК)

ФК 1. Здобуття концептуальних і методологічних знань у галузі перекладознавства, зокрема засвоєння основних концепцій у теорії когнітивного перекладознавства, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових перекладознавчих знань, оволодіння термінологією перекладознавства, когнітивної лінгвістики і дискурсології.

ФК 2. Здатність збирати дані для перекладознавчого дослідження, систематизувати та інтерпретувати їх; започатковувати, планувати, реалізовувати та коригувати послідовний процес ґрунтовного наукового дослідження з дотриманням належної академічної доброчесності.

ФК 3. Здатність аналізувати перекладознавчі явища з погляду фундаментальних філологічних принципів і знань, класичних і новітніх дослідницьких підходів, зокрема когнітивно-дискурсивного, а також на основі відповідних загальнонаукових методів, що дозволить систематизувати знання про переклад як процес спільного породження й перетворення смислів відповідно до когнітивно-комунікативних потреб представників різних лінгвокультурних спільнот.

ФК 4. Здатність розв'язувати широке коло проблем і завдань у галузі перекладознавства на основі розуміння їх природи, чинників впливу, тенденцій розвитку і з використанням теоретичних та експериментальних методів; розширювати та переоцінювати вже існуючі знання з когнітивної лінгвістики та дискурсології у професійній практиці перекладача.

ФК 5. Здатність до критичного аналізу, оцінки, синтезу, продукування нових ідей і розв'язання комплексних проблем у галузі перекладознавства, зокрема, проблеми перекладу як когнітивно-комунікативної взаємодії, у якій особистості перекладача відводиться провідна роль.

ФК 6. Здатність планувати й організовувати професійну та науково-інноваційну діяльність у галузі перекладознавства, зокрема в ситуаціях, що потребують нових стратегічних підходів; вільно спілкуватися з питань, що стосуються сфери наукових та експертних знань у галузі перекладознавства, з колегами, широкою науковою спільнотою, суспільством у цілому; використовувати академічну українську та іноземну мови у професійній діяльності.

ФК 7. Здатність використовувати системні знання мови в стилістичному, соціокультурному, семіотичному аспектах для аналізу та синтезу ідей, задіювати системні знання сучасних мовознавчих, літературознавчих і перекладознавчих студій у власній дослідницько-інноваційній діяльності, усвідомлювати роль стратегії перекладу як когнітивного регулятивну перекладацького дискурсу, що реалізується через тактики та підпорядковані їм прийоми перекладу.

ФК 8. Здатність формулювати фундаментальну наукову проблему в галузі перекладознавства, робочі гіпотези досліджуваної проблеми, що передбачає глибоке переосмислення наявних і створення нових цілісних знань та/або професійної практики.

ФК 9. Здатність визначати методологічні засади комплексного філологічного дослідження у сфері перекладознавства, самостійно розробляти й запроваджувати методологію дослідження, яка базується на

6. Результати навчання аспірантів із дисципліни (освітнього компонента) «Когнітивно-дискурсивні засади сучасного перекладознавства».

Результати навчання аспірантів із дисципліни *базуються на програмних результатах навчання, визначених освітньо-науковою програмою «Філологія у вимірах сьогодення: мовознавство, літературознавство, перекладознавство»:*

ПРН 1. Критично аналізувати й оцінювати основні класичні та новітні філологічні концепції, фундаментальні праці з перекладознавства; глибоко розуміти важливість перекладу як засобу міжкультурної комунікації та міжмовного посередництва; знати теоретичні й практичні проблеми антропоцентричного когнітивно-діяльнісного підходу в теоріях перекладу, зокрема в галузі письмового перекладу художніх і нехудожніх текстів, і пропонувати шляхи їх вирішення.

ПРН 2. Порівнювати і класифікувати різні наукові погляди у галузі когнітивного перекладознавства, когнітивної лінгвістики тексту, жанрології у перекладі; формулювати й обґрунтовувати власну наукову концепцію; критично аналізувати наукові досягнення і здобутки інших дослідників у межах когнітивно-дискурсивної парадигми перекладознавства як теоретичної основи дослідження стратегії перекладу, що передбачає аналіз формування антропоцентричної парадигми лінгво-перекладознавчих досліджень.

ПРН 3. Обирати адекватну предмету перекладознавчого дослідження у когнітивно-дискурсивному ракурсі методологію *дискурс*-аналізу у перекладі, запроваджувати сучасні комунікативно орієнтовані методи наукових досліджень для здійснення лінгвокогнітивного, літературознавчого, перекладознавчого / перекладацького аналізу вихідного / цільового тексту.

ПРН 4. Визначати мету власного наукового дослідження, генерувати нові ідеї, мислити абстрактно, адаптуватися до нових умов і ситуацій.

ПРН 5. Формулювати базисні когнітивно-дискурсивні засади письмового перекладу різних жанрів та їх окремих складових, одиниць текстового рівня, що формують жанрово-стилістичний інваріант / варіант певного тексту / групи текстів; здійснювати доперекладознавчий / перекладознавчий аналіз оригінальних текстів різних жанрів із метою визначення їх жанрово-стилістичної домінанти (текстового / художнього концепту); встановити інваріантні / варіативні ознаки тексту оригіналу в перекладі на всіх текстових рівнях; диференціювати жанрово-стилістичну домінанту й авторський ідіостиль тексту оригіналу в перекладі; установити жанрово-стилістичну домінанту тексту оригіналу в перекладі.

ПРН 6. Застосовувати принципи організації і проведення комплексних теоретичних і експериментальних досліджень у науках гуманітарного циклу, зокрема у сфері перекладознавства, з урахуванням відомих когнітивних перекладознавчих наукових розвідок, міжнародних стандартів і рекомендацій, що унаочнюють зв'язок перекладу з літературознавством і лінгвістикою тексту.

ПРН 7. Виявляти спільні та відмінні тенденції розвитку лінгвістики, літературознавства й перекладознавства.

**Матриця відповідності результатів навчання з дисципліни
(освітнього компонента) «Когнітивно-дискурсивні засади сучасного
перекладознавства» програмним результатам навчання, визначеним освітньо-
науковою програмою**

Програмні результати навчання	Результати навчання з дисципліни (освітнього компонента)						
	ПРН 1	ПРН 2	ПРН 3	ПРН 4	ПРН 5	ПРН 6	ПРН 7
ПРН 2. Критично аналізувати та оцінювати основні класичні та новітні філологічні концепції, фундаментальні праці конкретної філологічної спеціалізації, глибоко розуміти теоретичні й практичні проблеми в галузі дослідження і пропонувати шляхи їх вирішення.	+						
ПРН 3. Порівнювати і класифікувати різні наукові погляди у галузі дослідження, формулювати й обґрунтовувати власну наукову концепцію; критично аналізувати власні наукові досягнення і здобутки інших дослідників.		+					
ПРН 4. Обирати адекватну предмету філологічного дослідження методологію, запроваджувати сучасні методи наукових досліджень для розв'язання широкого кола проблем і завдань у галузі філології.			+				
ПРН 13. Визначати мету власного наукового дослідження, генерувати нові ідеї, мислити абстрактно, адаптуватися до нових умов і ситуацій.				+			
ПРН 14. <i>Формулювати фундаментальну наукову проблему в галузі філології (мовознавство, літературознавство, перекладознавство) та робочу гіпотезу з досліджуваної проблеми.</i>					+		
ПРН 15. <i>Застосовувати принципи організації й проведення комплексних теоретичних і експериментальних досліджень в сфері філології (мовознавство, літературознавство, перекладознавство) з урахуванням відомих наукових розвідок, міжнародних стандартів і рекомендацій.</i>						+	
ПРН 16. <i>Виявляти спільні та відмінні тенденції розвитку лінгвістики, літературознавства й перекладознавства</i>							+

7. Відповідність програмних результатів навчання, методів навчання та форм оцінювання з навчальної дисципліни (освітнього компонента) «Когнітивно-дискурсивні засади сучасного перекладознавства».

Таблиця 3

Матриця відповідності програмних результатів навчання, методів навчання та форм оцінювання з навчальної дисципліни (освітнього компонента) «Когнітивно-дискурсивні засади сучасного перекладознавства»

Результати навчання	Методи навчання	Форми оцінювання
ПРН 2. Критично аналізувати та оцінювати основні класичні та новітні філологічні концепції, фундаментальні праці конкретної філологічної спеціалізації, глибоко розуміти теоретичні й практичні проблеми в галузі дослідження і пропонувати шляхи їх вирішення. ПРН 3. Порівнювати і класифікувати різні наукові погляди у галузі дослідження, формулювати й обґрунтовувати власну наукову концепцію; критично аналізувати власні наукові досягнення і здобутки інших дослідників. ПРН 4. Обирати адекватну предмету філологічного дослідження методологію, запроваджувати сучасні методи наукових досліджень для розв'язання широкого кола проблем і завдань у галузі філології. ПРН 13. Визначати мету власного наукового дослідження, генерувати нові ідеї, мислити абстрактно, адаптуватися до нових умов і ситуацій. ПРН 14. Формулювати фундаментальну наукову проблему в галузі філології (мовознавство, літературознавство, перекладознавство) та робочу гіпотезу з досліджуваної проблеми. ПРН 15. Застосовувати принципи організації й проведення комплексних	<i>Методи організації та здійснення навчальної діяльності:</i> словесні (пояснення, розповідь, лекція, бесіда) та практичні (творчі есе з теоретичних проблем когнітивно-дискурсивних аспектів перекладознавства); репродуктивні та проблемно-пошукові; самостійної роботи. <i>Методи стимулювання і мотивації навчальної діяльності:</i> дискусія, пізнавальні ігри, створення ситуації інтересу у процесі викладення матеріалу, створення ситуації новизни, опора на життєвий досвід аспіранта. <i>Методи контролю і самоконтролю в навчальній діяльності:</i> усний, письмовий, тестовий, самоконтроль і самооцінка. <i>Логічні методи навчання:</i> абстрагування, аналізу (когнітивно-дискурсивний аналіз різножанрових текстів (художніх і нехудожніх) та їх переклад), синтезу, індуктивний, дедуктивний. <i>Ігровий метод.</i> <i>Імітаційний метод.</i> <i>Кейс-метод.</i> <i>Дослідницький метод.</i>	<i>Вхідний контроль</i> (як передумова успішної організації вивчення дисципліни). <i>Поточний контроль</i> (оцінюється аудиторна, самостійна робота та інші види навчальної діяльності аспіранта; проводиться на кожному практичному занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи; передбачає оцінювання теоретичної підготовки і практичних навичок аспірантів із зазначеної теми (у тому числі самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на практичних заняттях). <i>Модульний контроль</i> (оцінювання модульної контрольної роботи). <i>Підсумковий (семестровий) контроль</i> (проводиться у формі заліку/іспиту за обсягом усього навчального матеріалу, визначеного робочою програмою навчальної дисципліни).

теоретичних експериментальних досліджень в сфері філології (мовознавство, літературознавство, перекладознавство)	i		
урахуванням відомих наукових розвідок, міжнародних стандартів і рекомендацій. ПРН 16. Виявляти спільні та відмінні тенденції розвитку лінгвістики, літературознавства	з		
перекладознавства.	й		

8. Система оцінювання результатів навчання (критерії оцінювання результатів навчання та засоби діагностики навчальних досягнень аспірантів)

Контроль результатів навчання аспіранта з дисципліна «Когнітивно-дискурсивні засади сучасного перекладознавства» здійснюється у формі *вхідного, поточного, модульного та підсумкового (семестрового) контролю*. Механізм і критерії оцінювання оприлюднюються кафедрою англійської і німецької філології та перекладу імена професора І. В. Корунця на своєму сайті <http://translationstudies.knlu.edu.ua/> та інформаційному стенді та доводяться до відома аспірантів до початку навчального року.

Вхідний контроль застосовується як передумова успішної організації вивчення дисципліни. Він надає змогу визначити наявний рівень знань аспірантів і слугує орієнтиром для реалізації індивідуального підходу в процесі викладання дисципліни та визначенні форм організації освітнього процесу і методів навчання.

Поточний контроль успішності аспірантів здійснюється протягом семестру. Під час опанування навчальним матеріалом оцінюється аудиторна, самостійна робота та інші види навчальної діяльності аспіранта. Поточний контроль проводиться на кожному семінарському занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки і практичних навичок аспірантів із зазначеної теми (у тому числі самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на семінарських заняттях.

Поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності аспірантів здійснюється *за накопичувальною системою*.

Система оцінювання результатів навчання аспірантів з дисципліни «Когнітивно-дискурсивні засади сучасного перекладознавства»

Види навчальної діяльності аспіранта	Аудиторна навчальна робота аспіранта (на семінарах)				Модульна контрольна робота	Самостійна навчальна робота аспіранта
Теми семінарських занять	1	2	3	4	50	Реферат
Максимальна кількість балів	10	10	10	10		10

Модульний контроль. Семестровому контролю з навчальної дисципліни «Когнітивно-дискурсивні засади сучасного перекладознавства» передують написання аспірантами модульної контрольної роботи.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи з дисципліни
«Когнітивно-дискурсивні засади сучасного перекладознавства»

Модульна контрольна робота включає 2 завдання, з яких кожне оцінюється за наступними критеріями. Відповідь на кожне завдання модульної контрольної роботи оцінюється за 25-бальною шкалою.

23-25 балів виставляються за вичерпну, змістовну, логічну та послідовну за викладом відповідь, що містить самостійні судження та демонструє здатність творчого розв'язання завдання.

18-22 бали виставляються за умови, що відповідь правильна, повна, змістовна, послідовна, але містить незначні помилки у викладі теоретичного матеріалу і практичного розв'язання проблеми, рівень самостійності суджень недостатній.

15-17 балів виставляються за умови, що відповідь неповна, схематична, є неточності і помилки в розкритті проблеми, рівень самостійності суджень недостатній.

14 балів і менше виставляється за умови відсутності вичерпаної відповіді на питання, наявності значної кількості неточностей і фактологічних помилок, що свідчить про поверховість знань аспіранта.

Виконане завдання має включати такі складники: обґрунтування актуальності, викладення змісту, висновки.

Максимальна кількість балів за виконану МКР становить 50.

Підсумковий (семестровий) контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання аспірантів на завершальному етапі вивчення дисципліни.

№ з/п	Форма підсумкового контролю	Види навчальної діяльності аспіранта	Максимальна кількість балів
1.	Передбачений підсумковий контроль –залік	Аудиторна та самостійна навчальна робота аспіранта	50
2.		Модульна контрольна робота (МКР)	50
3.		Залік	100

Аспірант вважається допущеним до семестрового контролю, якщо він виконав усі види робіт, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни.

Незалежно від форми здобуття третього рівня вищої освіти (очної (денної і вечірньої) і заочної) аспіранти зобов'язані відвідувати аудиторні заняття і проходити всі форми поточного та підсумкового контролю, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни.

У разі неможливості аспірантам вечірньої та заочної форм здобуття освіти відвідувати всі аудиторні заняття з об'єктивних причин, вони складають індивідуальний графік відвідувань (не менше 50%), а решту завдань виконують дистанційно. Аспіранти погоджують цей графік із викладачем і відділом науково-дослідної роботи. Графік повинен бути затверджений проректором із наукової роботи.

Якщо аспіранти денної форми здобуття вищої освіти через поважні причини (хвороба, надзвичайні сімейні обставини тощо) не можуть відвідувати певну кількість аудиторних занять, вони мають їх відпрацювати. Процедура та форми і терміни відпрацювання пропущених занять із навчальної дисципліни аспірантами денної форми здобуття освіти визначає кафедра англійської і німецької філології та перекладу імена професора І. В. Корунця і доводить до відома аспірантів конкретні графіки відпрацювання пропущених занять із дисципліни і критерії оцінювання.

Семестровий контроль із навчальної дисципліни «Когнітивно-дискурсивні засади сучасного перекладознавства» проводиться у формі *заліку* за обсягом усього навчального матеріалу,

визначеного робочою програмою навчальної дисципліни, і в терміни, встановлені навчальним планом і графіком навчального процесу.

Оцінювання на заліку здійснюється за національною шкалою, за 100-бальною шкалою і шкалою ЄКТС. На заліку науково-педагогічний працівник виставляє семестровий рейтинговий бал, оцінку за залік («зараховано / не зараховано»), кількість балів за 100-бальною шкалою й оцінку за шкалою ЄКТС.

Аспіранти, які мають семестровий рейтинговий бал із навчальної дисципліни 60 і вище, отримують оцінку «зараховано» і відповідну оцінку у шкалі ЄКТС без складання заліку. Аспіранти, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни 59 і нижче, складають залік.

Якщо аспірант на заліку отримав підсумкову оцінку з дисципліни за національною шкалою «не зараховано», то, крім цієї оцінки, у відомості обліку успішності йому, незалежно від набраного семестрового рейтингового балу, виставляється оцінка FX за шкалою ЄКТС і 0 балів за 100-бальною шкалою.

Підсумковий рейтинговий бал	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	Відмінно
82 – 89	B	добре
75 – 81	C	
66 – 74	D	задовільно
60 – 65	E	
0 – 59	FX	незадовільно

На заліку у графі відомості обліку успішності «Відмітка про залік» науково-педагогічний працівник виставляє:

- оцінку за залік за національною шкалою («зараховано»);
- кількість балів, що відповідає підсумковому рейтинговому балу аспіранта з навчальної дисципліни (кількість балів за 100-бальною шкалою);
- оцінку за шкалою ЄКТС (A, B, C, D, E).

В Індивідуальний навчальний план аспірант записує точну назву дисципліни (аббревіатури не допускаються), кількість годин і кредитів, підсумкову оцінку з дисципліни за національною шкалою, кількість балів за 100-бальною шкалою і оцінку за шкалою ЄКТС.

9. Програма навчальної дисципліни. Тематичний план занять

№ з/п	№ і назва теми (включно із темами, що винесені на самостійне опрацювання)	Кількість годин							
		Денна / вечірня форма					Заочна форма		
		Ра- зом	у тому числі			Ра- зом	у тому числі		
			Ле- кції	Семінар- ські / практичні заняття	Самос- тійна робота		Ле- кції	Семі- нарські / практи- чні заняття	Самостійна робота
Модуль 1									
Змістовий модуль 1. Когнітивно-дискурсивна парадигма перекладознавства як теоретична основа дослідження стратегії перекладу									
1.	Формування антропоцентричної парадигми лінгво-перекладознавчих досліджень Розвиток антропоцентричного когнітивно-діяльнісного підходу в теоріях перекладу. Формування інтеракційної моделі перекладацької діяльності.	8	2	--	6	8	--	--	8

№ з/п	№ і назва теми (включно із темами, що винесені на самостійне опрацювання)	Кількість годин							
		Денна / вечірня форма				Заочна форма			
		Ра- зом	у тому числі			Ра- зом	у тому числі		
			Ле- кції	Семінар- ські / практичні заняття	Само- стійна робота		Ле- кції	Семі- нарські / практи- чні заняття	Самостійна робота
2.	Основні напрями когнітивних перекладознавчих досліджень Лінгвоконцептологія і перекладознавство. Історичні передумови розвитку когнітивної лінгвістики. Когнітивний підхід у науках гуманітарного циклу. Теоретичні основи когнітивної лінгвістики. Лінгвокультурологія і перекладознавство. Міжкультурні аспекти перекладу	8	2	--	6	9	1	--	8
3	Статичні й динамічні когнітивні структури в перекладі (концепт, фрейм, сценарій) Концепт. Концепт і лексичне значення слова. Психолінгвістичний, лінгвокогнітивний і лінгвокультурологічний підходи до вивчення концептів. Способи ідентифікації концепту. Структура концепту. Семантичний і концептуальний аналіз. Принципи концептуального аналізу. Методика реконструкції і моделювання концепту.	10	2	2	6	10	1	1	8
4	Дискурсивний аналіз та проблеми перекладу. Характеристика існуючих у лінгвістиці підходів до визначення поняття «дискурс», зокрема опис структурних характеристик цього багатовимірного явища. Різні підходи до дискурс-аналізу в сучасній лінгвістиці, його місце серед інших комунікативно орієнтованих методів, характеристика основних типів дискурсу.	8	2	--	6	10	1	1	8
5	Перекладацький дискурс як когнітивно-комунікативна діяльність Поняття дискурсу як комунікативної події та текстової категорії. Когнітивний аспект перекладацького дискурсу. Етнокультурна специфіка когнітивних моделей і переклад. Рівні когнітивної організації перекладацького дискурсу. Комунікативний аспект перекладацького дискурсу	10	2	2	6	9	1	--	8
	Разом годин за модулем 1	44	10	4	30	46	4	2	40

№ з/п	№ і назва теми (включно із темами, що винесені на самостійне опрацювання)	Кількість годин							
		Денна / вечірня форма				Заочна форма			
		Ра- зом	у тому числі			Ра- зом	у тому числі		
Ле- кції	Семінар- ські / практичні заняття		Само- стійна робота	Ле- кції	Семінар- ські / практичні заняття		Само- стійна робота		
Змістовий модуль 2 Методологічні принципи стратегій перекладу та методика їх дослідження									
6.	Інформаційні властивості тексту і проблеми перекладу як передумова формування локальних стратегій Інформаційна неоднорідність тексту. Ентропія тексту як передумова множинності інтерпретації і перекладу. Множинність інтерпретацій оригіналу як наслідок інформаційної ентропії тексту. Поняття і складові перекладної ентропії тексту. Визначення інформаційної ентропії тексту оригіналу. Ентропія тексту оригіналу і мови перекладу як складники перекладної ентропії тексту. Ентропія тексту як передумова реалізації глобальної стратегії перекладу через локальні.	10	2	2	6	8	--	--	8
7.	Поняття стратегії як когнітивного _егулятивну перекладацького дискурсу Стратегія як лінгвістичне і перекладознавче поняття. Когнітивна природа стратегії перекладу. Діяльнісна сутність стратегії перекладу. Дистинктивні ознаки стратегії як перекладознавчого поняття. Проблеми перекладу й перекладацькі рішення. Поняття й типологія проблем перекладу. Перекладацьке рішення як основа визначення стратегії перекладу.	8	2	--	6	8	--	--	8
8.	Реалізація локальних стратегій у перекладі художнього тексту Вибір локальної стратегії як розв'язання проблеми перекладу в нехудожньому і художньому текстах. Стратегії очуження, одомашнення та універсалізації в перекладі художнього тексту. Когнітивна основа стратегій подолання міжкультурних розбіжностей. Стратегії відтворення змісту, художньої форми, прагматичної функції тропічних засобів. Стратегії архайзації, модернізації, нейтралізації часової дистанції.	8	2	--	6	8	--	--	8

№ з/п	№ і назва теми (включно із темами, що винесені на самостійне опрацювання)	Кількість годин							
		Денна / вечірня форма				Заочна форма			
		Ра- зом	у тому числі			Ра- зом	у тому числі		
			Ле- кції	Семінар- ські / практичні заняття	Самос- тійна робота		Ле- кції	Семі- нарські / практи- чні заняття	Самостійна робота
9.	Методологічний принцип антропоцентризму і системно-діяльнісний підхід як основа дослідження стратегії перекладу Антропоцентричний підхід у перекладознавчих студіях. Дослідження мовної особистості перекладача. Розвиток методів когнітивного моделювання в перекладознавстві. Системно-діяльнісний підхід до вивчення стратегії перекладу	10	2	2	6	8	--	--	8
10	Етапи та методи дослідження стратегії перекладу. Методика аналізу інформаційних характеристик тексту. Методика польового моделювання текстового концепту в перекладі. Методика фреймового моделювання текстового концепту в перекладі	10	2	2	6	12	2	2	8
	Разом годин за модулем 2	46	10	6	30	44	2	2	40
	Усього годин	90	20	10	60	90	6	4	80

10. Рекомендована література (у тому числі Інтернет ресурси)

Основна:

1. Андрієнко Т. П. (2016). Стратегії і тактики перекладу: когнітивно-дискурсивний аспект (на матеріалі художнього перекладу з англійської мови на українську та російську): монографія. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго.
2. Професійно-орієнтований переклад у когнітивно-дискурсивному ракурсі (2018): навчальний посібник / В. Г. Ніконова, Ю. В. Кононець, Х. Б. Мелько, Е. В. Польова, В. Б. Скрябіна, В. П. Сніцар, О. І. Чернікова. Київ: Видавничий центр КНЛУ.
3. Ремхе И. Н. (2015) Переводческий процесс в аспекте когнитивного моделирования: монография. Москва: ФЛИНТА: Наука.
4. Gotti, M., Giannoni, D. (2004). New Trends in Specialized Discourse Analysis. Bern: Academic European Publishers.
5. Gutt, E. A. (2000). Translation and Relevance: Cognition and Context, Manchester: St Jerome.
6. Nord, Ch. (1997). Translating as a Purposeful Activity: Functionalist Approaches Explained. London and New York: St. Jerome Pub.

Додаткова:

1. Алексеева И. С. (2004). Введение в переводоведение Учеб. пособие для студ. филол. и лингв фак. высш. учеб. заведений. Москва: Издательский центр «Академия».
2. Кулинич М. А., Кострова О. А. (2017). Теория и практика межкультурной коммуникации. Москва: ФЛИНТА.
3. Макаров М. Л. (2003). Основы теории дискурса. Москва: ИТДГК «Гнозис».

4. Оболенская Ю. Л. (2006). Художественный перевод и межкультурная коммуникация. Москва: Высшая школа.
5. Серажим К. С. (2002). Дискурс як соціолінгвальне явище: методологія, архітектоніка, варіативність: [на матер. сучас. газ. публіцистики]: монографія / за ред. В. Різуна. Київ: Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка.
6. Сорокина Н. В. (2014). Национальные стереотипы в межкультурной коммуникации. Москва: ИЦ РИОР, НИЦ ИНФРА
7. Bassnett, S. (2002). Translation Studies. London: Routledge.
8. Brown, G., Yule, G. (1996). Discourse Analysis. Cambridge: Cambridge University Press.
9. Cognitive Strategies for the Resolution of Translation Problems. URL: <http://termcoord.eu/2016/12/cognitive-strategies-for-the-resolution-of-translation-problems/>
10. Dijk, van T. A. (1985). Introduction: The Role of Discourse Analysis in Society. *Handbook of Discourse Analysis*. Vol. 4. P. 1–8.
11. Faber, P. Conceptual Analysis and Knowledge Acquisition in Scientific Translation. URL: <http://lexicon.ugr.es/pub/fab-con>
12. Faber, P. (2015). The Cognitive Shift in Terminology and Specialized Translation. *Monografías de Traducción e Interpretación*. Valencia: Universitat de València. P. 107–134.
13. Grenoble, L. A. Discourse Analysis. URL: <http://www.indiana.edu/slavont/SLING2k/postpapers/grenoble.pdf>
14. Halliday, M. A. K., Hasan, R. (1991). Language, Context and Text: Aspects of Language in a Social-Semiotic Perspective. Oxford: Oxford University Press.
15. Hobbs, J. The Problems of Discourse. URL: <http://www.isi.edu/hobbs/disinf-chap1/node2.html>
16. Huckin, T. N. Discourse Analysis. URL: http://www.exchanges.state.gov/education/engteaching/publs/BR/functionalsec3_6.htm
17. Ifversen, J. (2003). Text, Discourse, Concept: Approaches to Textual Analysis. *Kontur*, №7. P. 60-69. URL: <http://www.hum.au.dk/cek/contur/docs/kontur-07/pdf/filer/ji-text/pdf>
18. Munday, J. (2012). Introducing Translation Studies: Theories and Applications, 3rd edition. London and New York: Routledge.
19. Nord, C. Loyalty and Fidelity in Specialized Translation. URL: http://web.letras.up.pt/egalvao/TTCIP_Nord%20loyalty%20and%20fidelity.pdf
20. Pym, A. (2014). Exploring Translation Theories, 2nd edition. London and New York: Routledge
21. Pym, A. (2004). Moving Text: Localization, Translation, and Distribution. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.
22. Pym, A. (1992). Translation and Text Transfer. An Essay on the Principles of Intercultural Communication. Peter Lang. URL: http://usuaris.tinet.cat/apym/publications/TTT_2010.pdf
23. Pym, A. (1993). Why Translation Conventions Should Be Intercultural Rather Than Culture-Specific. An Alternative Link Model. URL: http://usuaris.tinet.cat/apym/on-line/research_methods/1993_alternative_link.pdf

II. Додаткові ресурси(за наявності):

www.benjamins.com/#catalog/books/btl/main	The Benjamins Translation Library
http://www.cognitivelinguistics.org/en/about-cognitive-linguistics	Cognitive Linguistics
https://www.youtube.com/watch?v=hpVQIFhuQRs	Gary Massey on Cognitive Studies in Translator Education
http://www.jostrans.org/	Journal of Specialized Translation (UK)
http://psychlib.ru/	Routledge Encyclopedia of Translation Studies / ed. by M. Baker. London and New York : Routledge, 2001. 654 p.

. http://termcoord.eu/	Terminology Coordination
. www.benjamins.com/#catalog/books/btl/main	The Benjamins Translation Library
http://www.stjerome.co.uk/show_title.php?doctype	The Translator and Interpreter Trainer (UK)
www.eup.ed.ac.uk/journals.aspx	Translation and Literature (UK)
http://www.tandfonline.com/toc/rtrs20/current	Translation Studies (UK)

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання якого передбачає навчальна дисципліна (за потреби).

Електронний ресурс, на якому розміщено додаткову інформацію щодо дисципліни, – приклади контрольних і залікових завдань, тематика рефератів, методичні вказівки з виконання самостійної роботи тощо – сайт <http://translationstudies.knlu.edu.ua/> кафедри англійської і німецької філології та перекладу імена професора І. В. Корунця.